

УДК 378.091.12.011.3-051:159.9:005.963.5

АКТУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ПІДГОТОВКИ ПСИХОЛОГІВ У ПОЗААУДИТОРНІЙ НАВЧАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Вінтюк Ю.В.

Національний університет «Львівська політехніка»

В статті розглянуті можливості вдосконалення процесу підготовки фахівців за рахунок налагодження їхньої позааудиторної навчальної діяльності, з метою знайти основні напрямки такої роботи для підготовки майбутніх фахових психологів. Здійснений огляд публікацій на дану тему, з'ясовані основні аспекти її розгляду та сучасний стан вивчення. Встановлені особливості, підходи та напрямки організації позааудиторної навчальної роботи студентів. Виявлені перспективні напрямки позааудиторної навчальної діяльності для студентів-психологів. Зроблені висновки з проведеної роботи та намічені перспективи подальших досліджень із даної теми.

Ключові слова: поза аудиторна навчальна діяльність студентів, актуальні завдання, основні підходи і напрямки організації, підготовка майбутніх фахових психологів.

Постановка проблеми. Процес підготовки фахівців у системі вітчизняної вищої освіти у даний час потребує суттєвих змін, що зумовлено необхідністю її інтеграції у світовий освітній простір. Реформа освіти, яка триває в даний час, передбачає задіяння для цього низки додаткових можливостей. Зокрема, вдосконалення системи підготовки майбутніх спеціалістів передбачає виявлення причин наявних невідповідностей та пошук способів їхнього подолання. Однією з таких можливостей, що наразі не достатньо використовується, є налагодження позааудиторної навчальної діяльності студентів, психологів зокрема. Вказана обставина диктує необхідність ретельного розгляду даного питання, що зумовлює актуальність даного дослідження.

Мета роботи: розглянути можливості вдосконалення процесу підготовки фахівців за рахунок налагодження їхньої позааудиторної навчальної діяльності, і вказати основні напрямки такої роботи для підготовки майбутніх фахових психологів.

Завдання дослідження:

- здійснити огляд публікацій на дану тему, з'ясувати основні аспекти її розгляду та сучасний стан вивчення;

- встановити особливості, підходи та напрямки організації позааудиторної навчальної роботи студентів;

- вказати перспективні напрямки позааудиторної навчальної діяльності для студентів-психологів;

- зробити висновки з проведеної роботи та намітити перспективи подальших досліджень з даної теми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Протягом останнього десятиліття вітчизняні та зарубіжні науковці досить часто зверталися до розгляду питань, які стосуються різних аспектів позааудиторної навчальної діяльності студентів; відповідно, у результаті здійснення огляду літературних джерел виявлено чимало наукових публікацій на дану тему.

Серед виявлених та опрацьованих наукових публікацій передусім варто відзначити, зокрема, ті, в яких розглядаються різні аспекти проблеми налагодження позааудиторної навчальної діяльності студентів: С.В. Балагніної [1], Н.Я. Козліковської [10], І.В. Ляшенко [15], М. Мізюк [16], підбір-

ки матеріалів різних авторів [17; 18], Л. Смерчак [22] та ін.

Важливо відзначити і праці з інших аспектів проблеми, що також мають відношення до налагодження позааудиторної навчальної діяльності студентів: А.А. Дьоміної [2], С.А. Дружилова [3], В.І. Євдокимова зі співавторами [6], Л.І. Зеліско [8], Е.В. Кузнецової [12], Є.В. Кучеренка [13], О.Г. Романовського [19], І.А. Слободянюк [21], Н.Ф. Шевченко [23], Н.П. Ярошук [25] та ін.

З огляду на необхідність вирішення поставлених завдань, особливий інтерес становлять публікації, що розглядають різні питання налагодження позааудиторної навчальної діяльності майбутніх фахових психологів: І.В. Ендебері [4; 5], О.М. Затворнюк [7], О.М. Ігнатовича [9], Н.Б. Кравець [11], І.С. Литвиненко [14], Р.Л. Скірко [20], О.В. Ямницького [24] та ін.

Одержана в результаті здійсненого огляду інформація використана при проведенні власного дослідження.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Враховуючи викладене, необхідно з'ясувати основні напрямки, підходи та завдання, що виникають у ході налагодження позааудиторної навчальної діяльності майбутніх фахових психологів. Оскільки при огляді публікацій на дану тему такої інформації виявлено не достатньо, це зумовило необхідність проведення власного дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Проведене дослідження полягало у з'ясуванні можливостей налагодження позааудиторної навчальної діяльності майбутніх фахових психологів, проте наражаються на певні труднощі при їхньому вирішенні. Аналітична частина дослідження передбачала збір необхідних даних про проблему, що перебуває у центрі розгляду, в результаті здійснення огляду наукових публікацій за темою дослідження. Емпірична частина передбачала здійснення аналізу, як даних, отриманих у результаті огляду літературних джерел, так і власного досвіду, накопиченого в процесі налагодження позааудиторної роботи студентів, які навчаються за спеціальністю «Психологія» у Національному університеті «Львівська політехніка». Результати проведеного дослідження, в скороченому вигляді, наведені далі.

Традиційно до позааудиторної роботи відносять всі види самостійної діяльності, що здійснюються студентами не в навчальних аудиторіях під керівництвом викладача: підготовка до практичних і семінарських занять, виконання домашніх контрольних робіт, індивідуальних завдань, написання курсових і дипломних робіт тощо. Проте, як свідчить досвід, корисні й інші види діяльності, які також варто задіювати; саме про них йдеться у даному дослідженні.

Для формування професійної компетентності майбутній фаховий психолог повинен не лише відвідувати навчальні заняття і вчасно виконувати всі одержані завдання, здавати заліки, екзамени та курсові роботи. Чимало видів робіт студент повинен виконувати вдома, у позааудиторній навчальній діяльності; причому сьогодні для здійснення такої роботи наявні широкі можливості. До них слід віднести ті, що спонукають майбутнього психолога використовувати й інші види діяльності, зокрема, наступні.

1. *Цікавитися періодичними науковими виданнями з психології.* Студенти-психологи повинні знати провідні наукові видання з психології в Україні, і періодично відвідувати бібліотеку, робити огляди цих видань. У результаті вони повинні виявити основні проблеми, над якими працюють сьогодні вітчизняні психологи; призвичаїться до провідних науковців; установи, що активно проводять наукові дослідження; як і те, чим відрізняються наукові публікації від науково-популярних і ненаукових. Можна також набути навички, необхідні для роботи з науковою літературою, опрацювання джерел за певною тематикою тощо.

2. *Переглядати матеріали наукових конференцій з психології, а за можливості відвідувати такі заходи.* Для студентів-психологів видається доречною також така форма самостійної роботи, як ознайомлення з матеріалами науково-практичних конференцій з психології, на різну тематику та різного рівня. Завдяки цьому вони можуть ознайомитися з напрямками досліджень у різних галузях психологічної науки, специфікою їхнього дослідження і висвітлення тощо. Така форма самостійної діяльності є важливою складовою залучення студентів до участі у студентських наукових конференціях.

3. *Читати науково-популярні книжки з психології.* Майбутні психологи повинні також цікавитися сучасною науково-популярною літературою, в якій висвітлюються різні психологічні проблеми не для фахівців, а для широкого загалу. Вони повинні орієнтуватися в тому, які основні психологічні проблеми цікавлять широке коло читачів, хто саме з сучасних авторів працює над тим, щоб задовільнити попит населення на такі знання; як і те, що саме можуть дізнатися ті, хто цікавиться психологією, з таких видань. Нерідко інформація з науково-популярних видань, що зацікавила, може дати поштовх до пошуків відомостей у наукових виданнях або й до проведення самостійних розвідок.

4. *Читати періодичні науково-популярні видання з психології.* Чимало цікавої інформації містять і науково-популярні видання з психології: «Експеримент», «Психологія для всіх», «Психологія і я» та ін. Вони в доступній формі розглядають важливу інформацію, необхідну для

вирішення поширених психологічних проблем, причому нерідко їхніми авторами є фахові психологи відповідного рівня. Ознайомлення з такими публікаціями дозволяє орієнтуватися у широкому колі питань, якими цікавляться читачі таких видань, розширює кругозір майбутніх психологів і орієнтує їх на пошук актуальних тем і можливостей вирішення поширених проблем.

5. *Дивитися телепередачі психологічного спрямування.* Сьогодні на вітчизняному телебаченні є чимало передач, які містять актуальні інформацію, психологічного змісту, для широкого загалу, зокрема тих глядачів, хто цікавиться психологією. Передусім це передачі які веде психолог Дмитро Карпачов: «Детектор брехні», «Врятуйте нашу сім'ю», «Кохана ми вбиваємо дітей», «Вагітна у 16», «Правила життя», «Один за всіх», «Доньки-матері», «Як вийти заміж» та деякі інші. Крім цього, є науково-популярні серіали психологічного спрямування: «Ігри розуму», «Мозок людини», «Планета мавп» та деякі інші.

6. *Дивитися кінофільми психологічного змісту.* Перш, ніж приступити до аналізу певних ситуацій, що постають у повсякденній роботі практичного психолога, доцільно ознайомитися з ними, наприклад, на матеріалі кінофільмів. Адже у багатьох художніх фільмах реалістично відображені ситуації із повсякденного життя різних людей, які містять різні психологічні проблеми. На таких ситуаціях доречно вчитися майбутнім психологам, проте спостерігати їх у реальному житті набагато складніше, а у багатьох випадках і взагалі неможливо. Одержаний матеріал необхідний для опрацювання, при вивченні різних предметів і розгляді ситуацій різного характеру, тому така підготовка є важливою передумовою формування необхідного досвіду.

7. *Читати психологічну художню літературу.* Не менш важливим елементом самостійної роботи майбутніх фахівців із психології є читання художніх творів психологічного спрямування. Передусім це сентиментальний роман, як жанр, що поклав початок висвітлення внутрішнього світу персонажів, глибин і таємниць їхнього душевного життя. А також психологічний роман, як і модерний психологічний роман. У творах такого спрямування знайшли відображення психологічні особливості персонажів, які становлять глибинні пласти психіки, проте не досліджені науковими методами. Вони мають значний інтерес не тільки для певних міркувань, дають матеріал для самостереження і самоаналізу, але й матеріал для самостійних наукових досліджень.

8. *Освоїти процедуру планування та проведення наукового дослідження.* З різних навчальних курсів студенти-психологи знають про методи наукових досліджень у психології, як і процедуру та специфіку їхнього застосування. Проте одна справа – знати, а інша – спробувати застосувати їх на практиці; що свідчить про перехід на вищий ступінь процесу пізнання. Тому майбутнім фахівцям варто спробувати освоїти хоча б деякі, нескладні в опануванні методи наукового дослідження, причому такі, що не потребують наявності складного лабораторного обладнання. Розпочати можна з найпростіших методів, з яких свого часу починалася наукова психологія, згодом можна перейти до складніших.

9. *Спостерігати за власним потоком свідомості та фіксувати його (зокрема, вести щоденник).* Дуже корисно навчитися спостерігати за вмістом власної свідомості, а також фіксувати його. Спостерігати за проявами роботи відчуттів, фіксувати емоційні стани, почуття й ін. А ще відмічати ситуації, в яких вони проявляються, помічати асоціативні зв'язки між різними психічними проявами тощо. З огляду на це доцільно вести щоденники, в яких фіксувати прояви власного душевного життя, займатися самоспостереженням і самоаналізом, вправлятися у здійсненні рефлексії тощо.

10. *Цікавитися сновидіннями і основами роботи з ними.* Крім проявів свідомості, не менш важливо навчитися помічати і фіксувати прояви підсвідомої діяльності власної психіки. Одним з методів виявлення підсвідомих проявів психічної активності є аналіз сновидінь. Відповідно, майбутні психологи повинні вміти фіксувати власні сновидіння, вміти їх аналізувати і тлумачити, а також використовувати отриману інформацію. Для цього їм потрібно знати основні підходи до роботи зі сновидіннями, і набути необхідний практичний досвід роботи з ними.

11. *Займатися самопізнанням.* Кожен студент-психолог може і повинен займатися вивченням власних психологічних особливостей: процесів, станів і властивостей, які можна досліджувати як за результатами самоспостереження, так і аналізу власної поведінки, дій, цілей, мотивів, результатів власної діяльності й іншими проявами. Для цього можна також використовувати різні діагностичні методики, які необхідно апробувати на власному досвіді. Результати такої роботи можна використати не лише для пізнання власних особливостей, але й використати для самовдосконалення.

12. *Складати і виконувати програму саморозвитку.* На основі набутих знань про власні психологічні особливості, наявні переваги і недоліки, кожен студент-психолог повинен вміти скласти програму самовдосконалення. Для цього потрібно використати знання про можливість розвитку і корекції певних якостей, особливості організації діяльності для їхнього задіяння тощо. В результаті такої діяльності можна максимально наблизити Я-реальне до бажаного образу, Я-ідеального. Вміти робити це необхідно з огляду на те, що багато проблем, з якими будуть звертатися клієнти до практичних психологів, вирішуються саме таким чином; відповідно, освоїти таку можливість потрібно кожному психологу, вміти складати індивідуальну програм розвитку для конкретного клієнта, з врахуванням наявних даних, можливостей і запитів.

13. *Опанувати аутотренінг.* Практичному психологу важливо знати прийоми саморегуляції психічних станів, відповідно, йому необхідно освоїти методи медитації або аутотренінгу. В дальнішому у багатьох випадках ці знання знадобляться для вирішення завдань, що постають у його повсякденній діяльності з клієнтами, для усунення впливу неоптимальних психічних станів. Адже вони не лише знижують продуктивність діяльності, можуть призвести до формування узалежнень; депресивні стани можуть також мати наслідком прояви суїцидних схильностей. Відповідно,

постає завдання не лише навчитися цим методам, але й вміти застосовувати їх у майбутньому в своїй практичній діяльності за фахом.

14. *Вивчати і писати листи.* Для розвитку мислення, вміння висловлюватися, важливо постійно фіксувати власні думки, для цього корисно не лише читати листи, (наприклад, листування З. Фрейда і К. Г. Юнга), але й самому писати їх. У них автор не лише фіксує власні стани, і спричинені ними думки і переживання, але й polemізує, відстоює власну думку тощо. На відміну від щоденників, де достатньо лише зафіксувати висловлювання, наміри і т. п., в листах потрібно враховувати особливості психології адресата, вміти відстоювати власну думку, аргументувати, доводити, переконувати, наводити приклади і т. д. Тут автор повинен визначити міру відвертості, доказовості, яких варто притримуватися, вміти стати на позицію потенційного співрозмовника, передбачити його реакцію. Проте така полеміка розвиває цілком конкретні вміння і якості, необхідні кожному психологу.

15. *Досліджувати літературу сповідального характеру.* Робота практичного психолога передбачає наявність у взаємодії з клієнтом наявності певного рівня відвертості, чому також необхідно і можна навчитися. Адже для того, щоб робота психолога з клієнтом була успішною, він повинен викликати довіру у своїх клієнтів, не вміючи організувати і вести відверту бесіду, він не може допомогти тому, хто цього потребує. Звісно, цьому найкраще навчатися з власного досвіду, проте навіть у такому випадку не уникнути низки прикрих помилок. Однак такому вмінню можна навчатися, поступово, причому доцільно розпочинати з читання й аналізу літератури сповідального характеру, для якої характерний найвищий ступінь відвертості, причому для найширшого загалу.

16. *Цікавитися психологією процесу вивчення іноземних мов.* Для поповнення знань з обраної спеціальності професійному психологу сьогодні не достатньо знати лише рідну мову, оскільки літератури, як навчальної, так і наукової сьогодні в Україні видається вкрай мало. Причому вона далеко не завжди відповідає чинним вимогам до знань, які необхідно набути в процесі навчання у ВНЗ, і не відображає стан досліджень у різних галузях сучасної наукової психології. Відповідно, стоїть завдання освоїти не одну, а навіть дві чи й більше іноземних мов; що не під силу більшості з тих, хто прагне освоїти фах практичного психолога. Проте сам процес навчання, як і вивчення іноземних мов – це чиста психологія, що актуалізує проблему вивчення його закономірностей. Займаючись дослідженнями за даною темою, майбутні психологи зможуть не лише апробувати набуті знання на собі, чим покращити власний рівень володіння іноземними мовами. У майбутньому вони також зможуть допомогти тим, хто звернеться до них із аналогічною проблемою.

17. *Досліджувати внутрішній світ людини (за матеріалами з філософії, літератури, поезії, живопису, музики, а також власними спостереженнями).* Виявляється, досліджувати внутрішній світ можна не лише на підставі самоспостереження, вивчення щоденників чи лис-

тів, читання літератури чи перегляду кінофільмів психологічного спрямування. Не менш вагомі результати можна отримати, вивчаючи праці з філософії, відповідного спрямування, літературні твори, класичну і сучасну поезію, а також спостерігаючи за процесом власного духовного становлення. Сюди ж можна включити живопис, як класичний, так і різні його модерні напрямки, а ще класичну музику і все можливі її сучасні течії та напрямки; що розширить уявлення про роль психології у житті кожної людини, як і у культурі загалом.

18. *Займатися апробацією тестів та інших практичних методик психологічного дослідження.* Студенти-психологи в процесі вивчення різних предметів за спеціальністю не лише знайомляться з методологією, принципами і методами сучасної психологічної науки. Вони на практичних заняттях, а також в ході написання курсових і дипломних робіт апробують і вчать застосовувати на практиці різні діагностичні методики. Всі ці, а також інші методики, використання яких не передбачено навчальними програмами з певних дисциплін, студенти можуть і повинні апробувати й освоїти самостійно. Цим вони підготують собі базу для подальшого можливого їх використання у повсякденній роботі за обраною спеціальністю. Адже їм потрібно знати не лише можливості та сфери застосування різних діагностичних методик і вміти здійснити підрахунок одержаних результатів, але й здійснити їхню інтерпретацію, пояснити можливості й особливості їхнього застосування тощо, особливо в комплексі з іншими даними.

19. *Спостерігати за проявами психічних явищ і поведінкою людей.* Потрібно вміти організувати і провести цілеспрямоване спостереження, в результаті якого можна здобути важливі для вивчення певного об'єкта та подальшої роботи з ним дані – завдання, яке тільки на перший погляд здається простим і доступним кожному. Як свідчить практика організації та проведення таких спостережень – цьому також потрібно навчатися, причому не менш важливо не лише скласти план і карту фіксації результатів такого спостереження, але й зафіксувати необхідні дані, а потім адекватно опрацювати і пояснити їх. Без певного досвіду такої роботи навіть просте спостереження не дасть необхідного результату, тому і такою роботою студенти також повинні займатися, у т. ч. самостійно.

20. *Вивчати логіку і застосовувати ці знання на практиці для психологічних потреб.* Виклад будь-якого матеріалу, від написання реферату, доповіді чи статті – потребує не лише вміння висловлюватися, але й будувати цілі послідовності висловлювань, що ведуть до отримання певного результату. Відомо, що такі побудови повинні підпорядковуватися законам логіки, однак сьогодні студентам, що навчаються за спеціальністю «Психологія», навіть ознайомчого курсу «Логіки» не викладають. Дана обставина актуалізує завдання освоїти логіку самостійно, за відповідним підручником; не менш важливо набути досвіду практичного застосування цих знань, що необхідно у практичній діяльності.

21. *Опанування системи наукових доказів.* На логічних побудовах будується система науко-

вих доказів, яку також важливо опанувати майбутнім фаховим психологам. Причому таке вміння потрібно буде не лише при написання курсових і дипломних робіт, чи при залученні до студентської науково-дослідної роботи. У повсякденній практичній діяльності психолога також нерідко зустрічаються ситуації, які потребують наявності такого вміння, як і вміння переконувати, не лише колег, але й клієнтів, керівництво, партнерів та ін. Відповідно, постає завдання практикуватися і в такій діяльності.

22. *Опанувати написання відгуків, рецензій, доповідей, тез тощо.* Важливо також опанувати процедуру написання наукових праць різного характеру: спочатку відгуків, рецензій, тез, доповідей, а згодом звітів і статей. З огляду на те, що будь-які з одержаних результатів, що заслуговують уваги, можуть бути оприлюднені в середовищі фахівців відповідного профілю. Так само важливо підготувати презентацію до виступу, знайти і вигідно подати певний науковий матеріал тощо; такі вміння в наш час потрібні кожному фахівцю. Іноді про виконання таких видів робіт викладачі розповідають при читанні різних навчальних дисциплін, проте здобувати необхідний досвід їхнього виконання студентам потрібно самостійно, зокрема, у позааудиторній навчальній діяльності.

23. *Цікавитися роботою психологів.* Для того, щоб стати практичним психологом, важливо спостерігати за роботою тих, хто вже здобув відповідний фах і успішно працює за спеціальністю. Щоб отримати таку можливість, студенти проходять різні види практики; проте, на жаль, такого досвіду виявляється не достатньо, і після першого ознайомлення важливо продовжити цю діяльність, поступово розширюючи та поглиблюючи її. Відповідно, постає завдання знайти і реалізувати таку можливість, різними доступними способами, які не надає організована у ВНЗ практика.

24. *Опанувати процедуру психологічного аналізу.* Нерідко ситуації, з якими зустрічається у повсякденній діяльності сучасний психолог, видається вкрай заплутаними і незрозумілими, часто настільки, що неможливо організувати роботу з вирішення наявної проблеми. У такому випадку необхідно застосувати процедуру психологічного аналізу, щоб ідентифікувати основні чинники даної ситуації, а також виявити можливість для її вирішення. Проте здійсненню психологічного аналізу сьогодні не навчають у ВНЗ, зокрема і студентів-психологів; через що постає завдання самостійного його опанування. Як було з'ясовано, в ході навчальної діяльності доцільно спочатку залучити студентів до здійснення психологічного аналізу ситуацій із художніх творів, кінофільмів тощо.

25. *Цікавитися роботою громадських організацій психологічного спрямування.* Чималі можливості для здійснення різних видів діяльності відкривають перед студентом-психологом громадські організації психологічного напрямку. Робота у таких організаціях дає майбутньому психологу змогу набути досвіду у такій важливій сфері, як поширення і популяризація знань із психології серед широкого загалу, досвід проведення всі можливих корисних акцій, встановлен-

ня зв'язків з іншими подібними організаціями, у т. ч. і за кордоном, реалізація спільних проєктів, пошук і залучення коштів – без опанування подібних вмінь не можна уявити сьогоденні роботи фахового психолога на належному рівні.

Як видно з наведеного переліку, можливостей для здійснення позааудиторної роботи надто багато, – причому наведена інформація не вичерпує всіх наявних можливостей, – тому кожен може обрати з запропонованого переліку передусім те, що йому більше до вподоби. Крім цього, потребує подальшої розробки методика залучення студентів до такого виду діяльності, укладання необхідних методичних матеріалів для її забезпечення. Наприклад, варто запропонувати відповідну форму інформування викладачів про її проведення; дуже корисно було би також регулярно обговорювати як одержану інформацію, скажімо, у студентському дискусійному клубі, такі і актуальні завдання управління різними формами самостійної роботи студентів – серед викладачів. Ці та інші питання потребують подальшої розробки і продовження досліджень у цьому напрямку. Цікаво навіть дослідити те, що саме і в якій кількості обирає кожен конкретний студент із запропонованого, і яким чином використовує одержану інформацію; і що думає про такий вид його підготовки, як і загалом вплив позааудиторної навчальної діяльності студентів на процес формування їхньої професійної компетентності.

Тобто, в найширшому сенсі, ставиться завдання не тільки вивчити психологію, здати заліки та екзамені з усіх передбачених навчальною програмою даної спеціальності навчальних курсів,

але й займатися психологією, на практиці, і навіть більше – жити нею. Тут вже йдеться не стільки про навчання чи учіння, а скоріше про вироблення певного стилю життя, що матиме наслідком формування відповідного світогляду і певного типу особистості, необхідного для успішної професійної діяльності в сфері психології.

Проведене дослідження дає підстави зробити наступні **висновки**.

1. Огляд наукових публікацій за обраною темою дозволив встановити, що в працях науковців наявні необхідні напрацювання, які дозволяють належним чином обґрунтувати і відповідно організувати позааудиторну навчальну діяльність студентів, які навчаються у ВНЗ в сучасних умовах.

2. Проведене аналітичне дослідження проблеми, що перебуває в центрі розгляду, допомогло виявити особливості налагодження позааудиторної навчальної діяльності студентів, її основні напрямки, підходи, і уточнити завдання, що необхідно вирішити при її впровадженні.

3. Дослідження проблеми, яка розглядається в даній роботі, дозволило з'ясувати основні можливості, напрямки та сформулювати завдання, котрі необхідно вирішити при організації позааудиторної навчальної діяльності майбутніх фахових психологів, що допоможе вдосконалити процес формування їхньої професійної компетентності під час навчання у ВНЗ.

У майбутньому передбачено провести дослідження, яке передбачає здійснити з'ясування й аналіз труднощів, які виникають при налагодженні позааудиторної навчальної діяльності майбутніх фахових психологів.

Список літератури:

1. Благініна С.В. Підвищення ефективності підготовки студентів до професійної діяльності засобами позааудиторної роботи / С.В. Благініна // Психолого-педагогічні науки. – 2013. – № 5. – С. 109-111.
2. Деміна А.А. Психологический анализ самостоятельности будущего практического психолога / А.А. Деміна // Психология і соціологія : проблеми практичного застосування. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 14-15 березня 2014 р.). – Херсон: видавничий дім «Гельветика», 2014. – С. 65-69.
3. Дружилов С.А. Становление профессионализма человека как реализация индивидуального ресурса профессионального развития / С.А. Дружилов. – Новокузнецк: Издательство ИПК, 2002. – 242 с.
4. Ендеберя І.В. Розвиток у студентів-психологів готовності до самостійної навчально-пізнавальної діяльності / І.В. Ендеберя // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Сер.: Педагогіка і психологія. Зб. статей. – Ялта: РВВ КГУ, 2010. – Вип. 25. – Ч. 1. – С. 100-106.
5. Ендеберя І.В. Особливості розвитку самостійності як умови професійного становлення майбутніх практичних психологів : дис. ... канд. психол. наук : спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія» / І.В. Ендеберя. – К., 2015. – 251 с.
6. Євдокимов В.І. Самостійна робота студентів / В.І. Євдокимов, Л.Д. Покроєва, Т.П. Аганова, В.В. Луценко. – Харків: ХДПУ ім. Г.С. Сковороди, 2004. – 140 с.
7. Затворнюк О.М. Формування професійної компетентності майбутніх психологів у позааудиторній діяльності / О.М. Затворнюк // Рідна школа. – 2013. – № 11. – С. 62-65.
8. Зеліско Л.І. Культура як складова професійної підготовки особистості / Л.І. Зеліско // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2009. – № 4. – С. 51-62.
9. Ігнатович О.М. Психологічні особливості творчої самодіяльності особистості як умови професійної підготовки майбутніх психологів : автореф. дис. ... канд. психол. наук : спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія» / О.М. Ігнатович. – К., 2004. – 20 с.
10. Козліковська Н.Я. Позааудиторна робота як складова вищої освіти / Н.Я. Козліковська. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ap.uu.edu.ua/article/512>.
11. Кравець Н.Б. Самостійна робота студентів – одна з форм успішного оволодіння фаховою психологічною освітою / Н.Б. Кравець // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2011. – № 4. – С. 146-152.
12. Кузнецова Е.В. Интенсификация процесса формирования профессиональной компетентности педагога-психолога : монография / Е.В. Кузнецова, О.И. Мезенцева, В.Г. Петровская, Л.Н. Степанова. – Новосибирск, 2013. – 200 с.
13. Кучеренко Є.В. Розвиток професійного самовизначення майбутніх психологів : автореф. дис. ... канд. психол. наук : спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія» / Є.В. Кучеренко. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2011. – 20 с.
14. Литвиненко І.С. Особистісний аспект – проблематика професійного становлення студентів-психологів / І.С. Литвиненко // Вісник ОНУ ім. І.І. Мечникова. Психологія. – 2014. – Т. 19. – Вип 1(31). – С. 186-194.

15. Ляшенко І.В. Організація позааудиторної роботи у вищій школі як умова підвищення ефективності навчально-виховного процесу / І.В. Ляшенко. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=2196.
16. Мізюк М. Організація та проведення позааудиторної навчально-пізнавальної діяльності студентів / М. Мізюк. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://rogvetkoledg.in.ua/?p=1373>.
17. Основні напрями, форми і методи організації позааудиторної роботи з навчальної дисципліни. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: tes.in.ua/.../Основні+напрями%2C+форми+i+методи+організації+поза+аудиторної+роботи+z+навчальної+дисципліни&oq=.
18. Позааудиторна робота студентів. Робота куратора студентської групи. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/17280924/pedagogika/pozaauditorna_robota_studentiv_robota_kuratora_studentskoji_grupi.
19. Романовський О.Г. Упровадження інноваційних технологій у процесі фахової підготовки майбутніх психологів / О.Г. Романовський // Теорія і практика управління соціальними системами. – 2012. – № 3. – С. 3-13.
20. Скірко Р.Л. Професійна підготовка майбутніх психологів до взаємодії з громадськими організаціями в позааудиторній роботі ВНЗ / Р.Л. Скірко // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школі. – Випуск 5. – Запоріжжя, 2009. – С. 279-284.
21. Слободянюк І.А. Сучасні підходи до формування професійних навичок практичних психологів та соціальних педагогів в системі вищої освіти / І. А. Слободянюк // Вища освіта України у контексті інтеграції до Європейського освітнього простору : моніторинг якості освіти. – 2007. – Дод. III. – Т. 5. – С. 394-400.
22. Смеречак Л. Позааудиторна самостійна робота у системі професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів / Л. Смеречак. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Users/User/Downloads/Mir_2011_12_18.pdf.
23. Шевченко Н.Ф. Становлення професійної свідомості практичних психологів у процесі фахової підготовки : Монографія / Н.Ф. Шевченко. – К.: Міленіум, 2005. – 298 с.
24. Ямницький О.В. Роль суб'єктивної активності в процесі становлення професійно-ціннісних орієнтацій майбутнього практичного психолога / О.В. Ямницький // Вісник ОНУ ім. І.І. Мечникова. Психологія. – 2014. – Т. 19. – Вип. 4(34). – С. 88-93.
25. Ярошук Н.П. Умови формування ціннісно-сміслового ставлення до психології / Н.П. Ярошук // Молодий вчений. – № 2(5). – 2014. – С. 142-145.

Винюк Ю.В.

Национальный университет «Львовская политехника»

АКТУАЛЬНЫЕ ЗАДАЧИ ПОДГОТОВКИ ПСИХОЛОГОВ ВО ВНЕАУДИТОРНОЙ УЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Аннотация

В статье рассмотрены возможности совершенствования процесса подготовки специалистов за счет налаживания их внеаудиторной учебной деятельности, с целью найти основные направления такой работы для подготовки будущих профессиональных психологов. Проведён обзор публикаций на эту тему, выяснены основные аспекты его рассмотрения и современное состояние изучения. Установлены особенности, подходы и направления организации внеаудиторной учебной работы студентов. Выявлены перспективные направления внеаудиторной учебной деятельности студентов-психологов. Сделаны выводы из проведенной работы и намечены перспективы дальнейших исследований по данной теме.

Ключевые слова: внеаудиторная учебная деятельность студентов, актуальные задачи, основные подходы и направления организации, подготовка будущих профессиональных психологов.

Vintyuk Yu.V.

National University "Lviv Polytechnic"

ACTUAL TASKS OF PREPARATION OF PSYCHOLOGISTS IN PASSENGER EDUCATIONAL ACTIVITIES

Summary

The article examines the possibilities of improving the process of training specialists by setting up their non-auditing academic activities in order to find the main areas of such work for the training of future professional psychologists. An overview of publications on this topic was carried out, the main aspects of its consideration and the current state of study were clarified. The peculiarities, approaches and directions of organization of extra-curriculum educational work of students are established. The promising directions of non-auditing educational activity of students-psychologists are revealed. The conclusions from the work performed and the prospects for further research on this topic are drawn.

Keywords: out of classroom educational activity of students, actual tasks, basic approaches and directions of organization, preparation of future professional psychologists.